

صرف بہائی

جدید مجدد

تألیف

علامہ بہاؤ الدین عاملج

ناشر

و تدیگی کتب خانہ

مقابل آرام باغ کراچی ع

اس کتاب کی کتابت کے بعد حقوقِ عربی قریبی کتب خانہ، آلام باغ، کراچی محفوظ رہیں۔

صرف بہائی

جدید مجدول

تألیف

علامہ بہاؤ الدین عاملی

ناشر

وقریبی کتب خانہ

مقابل آرام باغ - کراچی ۱۱

لغات: اسمر: بالکرزاں ۱۲ رجُل: مرد۔ ضرب رجُل: زمرد ۱۲ دھریجہ زید: سنگ گردانید

نید ۱۲ فرس

اسپ: من از

ایل: تا برے

غايت: جعفر

نام مرد:

سقروچل:

نام میوہ مشہور

ہمی در پنجابی

میزان: ترازو

عہ مارداںیں

حرف ہجا است

ر قسم کلمہ کذافی

شرح صرف بہائی:

عہ تعریف

اکم و فعل حرف

قسم کلمہ رضول

اکبری و بودہ است

از انجا طلب بیا یہ

کرد ۱۲ جھیمش

بغیر جیم و سیم و

کسر از ان بیا کر

پیز و زن قیمع

و ترکوش شیر

دہنہ بچہ را

و افی زشت

پوست ۱۲

جھامد جمع

منعنب جھیش

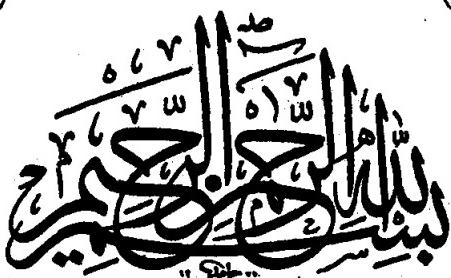
پیز زن و زن

بدخوا: و مادہ

شرت شیردارو

اڑدہا: چنانکر

کفت: بیت

بدان آسعد کَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الدَّارِيْنِ كَلِمَاتٍ لغت عرب بر قسم است. ائم
است فعل است حرف است ایم چوں رجُل و فرس فعل چوں ضرب و دھریجہ
و حرف چوں مین و والی. ائم بر قسم است ثلاثی و رباعی و خماسی. ثلاثی ستر حرفی را
گویند چوں زید: و رباعی چهار حرفی را گویند چوں جعفر: و خماسی پنج حرفی را گویند چوں
سقروچل: و فعل بر قسم است ثلاثی و رباعی ثلاثی چوں ضرب. و رباعی چوں
دھریجہ بد انکہ میزان کلام عرب فاؤنین لام است چوں جمع کنی فعل شود و حرف
بر قسم است حرف صلی و حرف زایدہ حرف صلی آنست که در مقابل فاء و عین لام بود
چوں ضرب بروزن فعل و حرف زایدہ آنست که در مقابل ای حروف نبود چوں آنکردم
بروزن افعَلَ. و بد انکہ حرف صلی در ثلاثی سیست. فاء و عین دیک لام چوں ضرب
بروزن فعل. و حرف صلی در رباعی چهار است، فاء و عین دو لام چوں دھریجہ بروزن
فعل. و حرف صلی در خماسی پنج است. فاء و عین و سلام چوں جعفر: بروزن
فعَلَلَ. بد انکہ ثلاثی بر قسم است ثلاثی مجرد و ثلاثی مزید فیہ ثلاثی مجرداً است که

سے پیز زن باشد گرہم زن کے دار دخوے بد په مادہ اشتر کے دار دشیر چارم اژدها ۱۲۔

له اگردم دجله جللا بزرگ دادیک مردم رے را ۱۲۵ خنده دینی شراب لندم کهند ۱۲ منتخب بشیل عالمیه میش بروزان زخمیل دختر نازک رکذافی الصریح ۱۲۳ پانک علامت آمنت کلاف دلام با حرف جرد راوش باشد. چون آنچه دید و میزد

بر هر حرف صلی او چیزی زیاده نبود چوں ضرب بروزن فعل و تلاشی مزید فیه آنست که از حرف صلی او چیزی زیاده بود چوں آنکه بروزن آنکه داشت و ریاعی نیز بر قدم است ریاعی مجرد و ریاعی مزید فیه ریاعی مجرداً آنست که بر چهار حرف صلی او چیزی زیاده نبود چوں ده حرج بروزن فعل و ریاعی مزید فیه آنست که از چهار حرف اصلی او چیزی زیاده بود چوں تند خودی هم بروزن نتفعل. و خامسی نیز بر قدم است خامسی مجرد و خامسی مزید فیه خامسی مجرد آنست که بر پنج حرف صلی او چیزی زیاده نبود چوں بخدمتش بروزن فعل لیل و خامسی مزید فیه آنست که از پنج حرف صلی او چیزی زیاده بود چوں خنده ریسی بر درن فعل لیل. بدائل که جمله اقسام آنکه فعل از هفت قسم هم بر و نیست. پنجم است یا مهوز یا مضا عف یا مثال یا جوف یا ناقص یا نفیف. ششم آنست که در مقابله فا و عین و لام کلمه اسم یا فعل حرف علت دهنده و تضعیف بود چوں ضعیف و ضرب بروزن فعل و فعل و حرف علت ساند و او و الف و ریا چوں جمع کنی و آی شود. هموز آنست که یک حرف اصلی او همه بود و هموز بر قدم است هموز الفاء و هموز العین و هموز اللام. هموز الفاء آنست که در مقابله فا کلمه اسم یا فعل همه بود چوں آمد و آمد بر و نیز بروزن فعل و فعل و فعل و فعل و هموز اللام آنست که در مقابله عین کلمه اسم یا فعل همه بود چوں سائل و سائل بروزن فعل و فعل و فعل و هموز اللام آنست که در مقابله اسم یا فعل همه بود چوں غریب و قدر بروزن فعل و فعل و هموز اللام آنست که در مقابله ایک حبس یا شنیدن چوں مدد و مدد بر اصل مدد و مدد که در مقابله عین کلمه اسم یا فعل دو حرف ایک حبس یا شنیدن چوں مدد و مدد که در مقابله عین کلمه اسم یا فعل دو حرف ایک حبس یا شنیدن چوں مدد و مدد که در مقابله فا و لام اول و بروزن فعل و فعل و هموز اللام آنست که در مقابله فا و لام اول و

لست همراه داده شده را گویند و نزد مصرفیان آنکه در مقابل فارغ‌العین و لام او همراه بود ۱۲ منه لغات - آمرَ - فرمود - سَأَلَ - پرسید - فَرَأَهُ خواند **كَمْ** - کشید - **رَكْزَلَةٌ** - جنبانیدن و لرزانیدن - **رَكْزَلَ** - جنبانید - ۱۲

۱۵

دَمْلٌ پیشتن
دَمْلٌ پیوست
تَلٌ
تَلٌ گفت
قَالَ گفت
بَيْعٌ خریدن
فروختن
بَاعَ خرید
یافروخت ۱۲

غَزُوٌّ قد
کردن و جنگ
کردن -
غَزَا جنگ کرد
رَهْبَى تیرانداختن
رَهْبَى تیرانداخت ۱۲

تَلٌ
دَقٌّ
تَهْدَا شتن
دَقٌّ
تَهْدَا شتن
۱۲ - ۱۲

۱۵

طَيٌّ
نور دیدن
ظلوی
نور دید
تحیٌّ
زندگ کردن
حَيَّ
زندگ کردن ۱۲

تعلیلات

قالَ وَبَاعَ دراصل قَوْلَ وَبَيْعَ بُودِ بِرْ زَنَ فَعَلَ وَادِيَا مَتْرُك مَا تَبَلَّ

آل مفتوح - آل واو و يارا بالفت بدل کردنند قالَ وَبَاعَ شد - ۱۲

غَذَا وَرَمَيٌّ وَطَوَى وَقَيٌّ دراصل غَذَّ دَرَقَّى وَطَوَى وَقَيٌّ بُودِ بِرْ زَنَ فَعَلَ وَادِ
وَيَا مَتْرُك ما قبل آن مفتوح . دَوَا دَيَا رَا بالفت بدل کردنند غَذَا وَرَمَيٌّ وَطَوَى وَقَيٌّ
شد ۱۲ طَلَّی دراصل طَلَّی بُودِ بِرْ زَنَ فَعَلَ وَادِ دَيَا بَهْمَ آمدند اول ازیشان ساکن بُود
دَوَا زَابِا بدل کردن بعده يارا دریاء ادغام کردن لاتخاد الجئین طَلَّی شد ۱۲ ممته
اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِكَاتِبِهِ وَلِمَنْ سَعَّهُ فِيهِ

لـ اوزان مصادر مبالغـه : تـنـعـاـبـ تـفـعـالـ . تـقـطـاعـ تـفـعـالـ . كـذـابـ فـعـالـ . فـخـيـرـاـءـ .
تـعـيـلاـءـ غـلـبـ مـعـلـشـ . غـلـبـيـ قـعـلـيـ . غـلـبـيـةـ قـعـلـهـ ٥ . بـعـلـةـ قـعـلـهـ . سـاـكـونـهـ قـاعـوـلـهـ . جـبـرـوـتـ قـعـلـوـتـ .

اوزان مصادیر مشهورہ وغیر مشہورہ

مصدر ما	وزن	معنی	مصدر ما	وزن	معنی	مصدر ما	وزن	معنی	مصدر ما	وزن	معنی
حَمْدٌ	قَعْلٌ	دَسْتَن	شَاكِرَان	شَاكِرَان	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ
شَكْرٌ	فَعْلٌ	بِسَائِيْ دَشَن	بِسَائِيْ دَشَن	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ
رَحْمَةٌ	فَعْلَةٌ	بِجَشُودَن	بِجَشُودَن	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ
عَقْلٌ	فَعْلَةٌ	يَا زَانِدَن	يَا زَانِدَن	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ
آرَامَ كَرْدَن	فَعْلَةٌ	آرَامَ كَرْدَن	آرَامَ كَرْدَن	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ
نَيْصَل	فَعْلٌ	خَيْرَلَوْن	خَيْرَلَوْن	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ	فَعْلَةٌ
سِيَادَةَ كَرْدَن	فَعْلَلٌ	سِيَادَةَ كَرْدَن	سِيَادَةَ كَرْدَن	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ
آرَامَ كَرْدَن	فَعْلَلٌ	آرَامَ كَرْدَن	آرَامَ كَرْدَن	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ
تَيْقُورُ	فَعْلَلٌ	تَيْقُورُ	تَيْقُورُ	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ
شَادِيَانِ كَرْدَن	فَعْلَلٌ	شَادِيَانِ كَرْدَن	شَادِيَانِ كَرْدَن	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ
هَاجِرَت	فَعْلَلٌ	هَاجِرَت	هَاجِرَت	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ
لَرَزَه	فَعْلَلٌ	لَرَزَه	لَرَزَه	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ	فَعْلَلٌ
كَبَرَه	فَعَلٌ	كَلَالَشَّدَن	كَلَالَشَّدَن	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ
شَرْقَه	فَعَلٌ	بِشَبَرَت	بِشَبَرَت	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ
سَرْعَت	فَعَلٌ	دَرِيَاتِن	دَرِيَاتِن	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ
رَفَت	فَعَلٌ	خَارَندَن	خَارَندَن	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ
دَرِيَاتِن	فَعَلٌ	قَرَانَ	قَرَانَ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ
هَلَكَ كَرْدَن	فَعَلٌ	هَلَكَ كَرْدَن	هَلَكَ كَرْدَن	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ
بِالآَمَدَن	مَفَعَلٌ	عَرْفَانَ	عَرْفَانَ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	جَهْرَةٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ	فَعَلٌ
اِيَّسَادِن	مَفَعَلٌ	بَغَرَانَ	بَغَرَانَ	جَهْرَةٌ	فَعَالٌ	فَعَالٌ	فَعَالٌ	جَهْرَةٌ	فَعَالٌ	فَعَالٌ	فَعَالٌ
سَوْالٌ	فَعَالٌ	طَاهِرَكَرْدَن	طَاهِرَكَرْدَن	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ
دَلَالَه	فَعَالَةٌ	هَلَكَ كَرْدَن	هَلَكَ كَرْدَن	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ
رِسَالَه	فَعَالَةٌ	بِينَعَامَ بَرَن	بِينَعَامَ بَرَن	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ
بِعَيَّاه	فَعَالَةٌ	نَاقِعَانِيَ وَسَمَ	نَاقِعَانِيَ وَسَمَ	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	جَهْرَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ	فَعَالَةٌ
ذَبَيْبَه	ضَعَيْلٌ	نَرَمَ كَرْدَن	نَرَمَ كَرْدَن	جَهْرَةٌ	دَمِيَّه	دَمِيَّه	دَمِيَّه	جَهْرَةٌ	دَمِيَّه	دَمِيَّه	دَمِيَّه
صَرَبَرَه	ضَعَيْلٌ	قَطْعَ كَرْدَنَ كَارَه	قَطْعَ كَرْدَنَ كَارَه	جَهْرَةٌ	دَمِيَّه	دَمِيَّه	دَمِيَّه	جَهْرَةٌ	دَمِيَّه	دَمِيَّه	دَمِيَّه

- بدیل کردن بعدہ یا رادیا ادغام کر دند۔ بعدہ صورتِ اقبل یا راجکرہ بدیل کردن دربارے مناسبت یا اڑپ شد۔

لـ مصـاـ دـ مـ عـلـ بـ بـ قـعـلـ يـقـعـلـ **الـ خـضـبـ خـنـابـ كـرـنـ الـ صـلـبـ بـرـ دـارـ كـرـنـ الـ ضـرـبـ الـ مـضـرـابـ الـ تـهـارـ زـدـنـ.**
الـ غـصـبـ يـتـمـ كـرـنـ الـ غـلـبـ غـلـبـ كـرـنـ الـ قـلـبـ باـزـگـرـ دـاتـيـدـنـ. **بـ اـزـگـونـ كـرـنـ بـرـ دـلـ زـدـنـ دـلـ خـرـماـشـيـدـنـ.**

مشتقّات : بدانکه عرب از بہر مصدر ردو آزادہ چیزے مشتقاً میکنند :-

امثلہ دوازدھ اقسام بطریق اختصار پر لے حفظ میتھیاں مذکور میگردد

صرف صغير فعل صحّه ثلاثة پروردزن فَعَلَ يَفْعُلْ مِيَوْلَ الْضَّرْبِ بِزَدْنٍ

رسی ترش کردن. الخدش خواشیدن. الخلط آمیختن. الخطف ریودن. احلق موکه ستردن و برگلکشیدن زدن. املک و املک بالحرکات التلت خداوندشدن البتل جداردن، الجزل بین اختتی همکردن و قرآن تمام کردن. تاج المصادر.

بدانکه فعل حدث است اور احادیث می باید حدث اوقاصل اوس است.
 وفاصل فعل واحد پر و تثنیہ بود جمع بود. و هر یک ازیں متکلم بود. و مخاطب
 بود. و غائب بود. و هر یک ازیں سره منذکر بود. و مونث بود. واحد یک
 تثنیہ دو جمع زیاده از دو. متکلم سخن گوینده را گویند. مخاطب آنکه بادے
 سخن کنند. غائب آنکه از دے سخن کنند. منذکر مرد. مونث زن. ماضی بر
 دوستم است. ماضی معلوم و ماضی مجھوں. ماضی معلوم راجه ہارہ صیغہ
 است. شش ازاں غائب را شش ازاں مخاطب را بود و دوازاں
 حکایت نفس متکلم را بود. آن شش کہ غائب را بود. سہ ازاں منذکر را بود.
 و سہ ازاں مونث را بود. و آن شش کہ مخاطب را بود. سہ ازاں منذکر را
 بود و سہ ازاں مونث را بود و آس دو کہ متکلم را بود. یکے ازاں واحد متکلم را
 بود. خواہ منذکر بود آں متکلم خواہ مونث و دو تم متکلم مع الغیر را بود. خواہ
 تثنیہ بود آں متکلم خواہ جمع. خواہ منذکر بود. خواہ مونث. اکنوں معانی واژہ
 اقسام بربازان پارسی بیان میکنیم۔ یَعُوذُ اللَّهُ تَعَالَىٰ وَتَوْفِيقُهُ،
 سَرِّيٌّ يَسِيرٌ وَلَا تُعِسِّرٌ وَتَمَحُّدُ بِالْخَيْرِ۔

لغات لـ فعل: کار حدث: کار لـ. حدث: کار توکنده را گویند. فاعل: کار کننده^{۱۲}.
 لـ ماضی مجھوں را نیز چہار ده صیغہ است. مضارع. جمد. نفی. امر و تہی برس قیاس است^{۱۳}.
 لـ سه ازاں منذکر را بود. صیغہ اول واحد منذکر غائب را بود. دو تم تثنیہ منذکر غائب را بود. سوم جمع منذکر
 غائب را بود. صیغہ منذکر مخاطب بر قیاس منذکر غائب است^{۱۴}. لـ و سه ازاں مونث غایب را بود
 صیغہ اول احده مونث غایب را بود. دو تم تثنیہ مونث غایب را بود. سوم جمع مونث غایب را بود. شش صیغہ
 مخاطب بر قیاس شش صیغہ غایب است. چنانچہ در جدول صفحہ آیندہ مرقوم است^{۱۵}. من عقیقہ.

له ضرب راز همراه با کردند حرف اول مفتوح بود تا نیز فتح دادند و لام کلمه اینی برفتح کردند و تنوین نمکن را خذف کردند لازم است
و افعل لایقیل ماته لام الاتنوین الترم فریب شد الله ۸۰۰ مفاسع آمده چنانچه شاعر گفتند آمده ماضی
بعنده صفات پند جا پنهان عطف ماضی
برهنار و در قام
ابتدا بعد
موصول ونداء
لفظ حیث کلاما پ
در جزا شرط عطف
و هر دو اشاره در علاوه
بعد همراه کوشیده
تمیمه متعلص است
درجات قسم یا
حرف نقی ازان لاه
در صفت از هم ممکن
دیخراز بیشتر پ
یادگیری جملات
طالب راه همراه
سله بلکه همچویها
در محل ضوبت بود
چون پیشی رسید و
پارساییست گفت
هزبیت زائد بیک
را خذف کردند و
عونی از مخدوف
الف او رند ضوبیتا
شد بعد ازان هم را
آورده ماقبل همیز را
معنیهم کردند ضوبیتا
شدنا انتزح صرف
بماکه بدانکه
ضوبیتم در محل
ضوبیت بوده است
چون بمحض رسید

* ترجمه صرف کیفر فعل ماضی معلوم *

صرف کیفر فعل ماضی معلوم	ضریب	زدآیک مرد	در زمانه گزنشته	صیغه واحد مذکور غائب
ضریبَا	ضریب	زدآیک مرد	"	صیغه تثنیه نذکر غایبین
ضریبُوا	ضریب	زدآی دو مردان	"	صیغه جمع نذکر غایبین
ضریبَتْ	ضریب	زدآیک زن	"	صیغه واحد مونث غایبین
ضریبَتَا	ضریب	زدندآی دوزنان	"	صیغه تثنیه مونث غایبین
ضریبِنَ	ضریب	زدندآی همه زنان	"	صیغه جمع مونث غایبات
ضریبَتَ	ضریب	زدی تویک مرد	"	صیغه واحد مذکور مخاطب
ضریبَتْهَا	ضریب	زدید شما دو مردان	"	صیغه تثنیه نذکر مخاطبین
ضریبُتْهُ	ضریب	زدید شما همه مردان	"	صیغه جمع نذکر مخاطبین
ضریبَتِ	ضریب	زدی تویک زن	"	صیغه واحده مونث مخاطبین
ضریبَتِهَا	ضریب	زدید شما دوزنان	"	صیغه تثنیه مونث مخاطبین
ضریبَتِنَ	ضریب	زدید شما همه زنان	"	صیغه جمع مونث مخاطبات
ضریبَتُ	ضریب	زدم من یک دیایک زن	"	صیغه واحد متكلم
ضریبَتَا	ضریب	زدیک مردان یا دوزنان	"	صیغه جمع متكلم و تثنیه شکل
ضریبَتَا	ضریب	یا همه مردان یا همه زنان	"	یا صیغه متكلم مع الغیر

سباری پیش ساییست گفت هزبیت زائد بیک، را خذف کردند و عنده از میز دوا و دروند گفلامت جمع است بعد ازان هم ادرآور دند و ماقبل هم
را مضموم کردند ضوبیت و اشد و چنین داده و مکاره و مکاره بینند بیک مقصود حمل بود اتفاقا با دغمه و در اخذف کرده ضوبیت گفتند از این اثر صرف بهایی -

بدانکه : ماضی مجهول را نیز چهارده صیغه است بر قیاس ماضی معلوم :-

* صرف بکیر فعل ماضی مجهول *

فعل ماضی مجهول	صیغه واحد مذکور فاتح	در زمانه گذشته	زده شده آل یک مرد	ضریب له
"	صیغه تثنیه مذکور غایبین	"	زده شدن آل دو مرد	ضریب اتا
"	صیغه جمع مذکور غایبین	"	زده شدن آل همه مردان	ضریبوا
له ضریب الخ از ضریب الخ بنابردارن حرف اول را خمینه اوند ثانی را کسره ضریب الخ شدزا عدمه الْجواب فی ابیتة الابواب	صیغه واحد موتنت غافیة	"	زده شد آل یک زن	ضریبیت
۱۲ - ۱۲	صیغه تثنیه موتنت غایبین	"	زده شدن آل دوزنان	ضریبیتا
	صیغه جمع موتنت غایبین	"	زده شدن آل همه زنان	ضریبین
	صیغه واحد مذکور مخاطب	"	زده شدی تویک مرد	ضریبیت
	صیغه تثنیه مذکور مخاطبین	"	زده شدید شما دو مرد	ضریبیتما
	صیغه جمع مذکور مخاطبین	"	زده شدید شما همه مردان	ضریبیتُم
	صیغه واحد موتنت مخاطبہ	"	زده شدی تویک زن	ضریبیت
	صیغه تثنیه موتنت مخاطبین	"	زده شدید شما دوزنان	ضریبیتما
	صیغه جمع موتنت مخاطبات	"	زده شدید شما همه زنان	ضریبیتُم
"	صیغه واحد مستکلم	"	زده شدم من یک یا یک زن	ضریبیت
"	صیغه جمع مستکلم	"	زده شدیم ما دو مردان یا دوزنان یا همه مردان یا همه زنان	ضریبینا

بدانکه « مضارع را نیز چهارده صیغه است بر قیاس ماضی معلوم »

صرف کبیر فعل مضارع معلوم

فعل مضارع
معلوم

له يَقْرِيبُ
تَقْرِيبُ أَصْرِيبُ
تَقْرِيبُ رَازِ
فَهَبَ بَنَكْرَدَنْ
يَكْرَنْ هَفْرَحَ
رَازْرُفَ أَتَيْنَ
بَكْرُونْ فَاطَّلَهُ
دَرَوْشَ رَاوَرَهُ
فَتَعْيَنْ لَكَرَرَاهُ
كَسَرَهُ بَلَكَرَدَنْ
بَعْدَهُ لَامَ كَمَهُ
رَاضِمَ اعْرَابِيَ
دارِنْ يَقْرِيبُ
الْجَشَدَهُ ۱۲
كتَابْ عَمَرَقَاجَلَبُ
في ابْنَيَةِ الْأَبَوَابِ
ابْنَيَهُ الْفَاعِذَادِيَّهُ
درَكَابْ عَمَدَهُ
اجْرَابْ مُوجَدَهُ
است درَآنَجا
بَایِدَ دَیدَهُ ۱۳

صیغه واحد مذکر غایب	صیغه واحد مذکر غایب	در زمان حال یا استقبال	میزندی خواهد زد آن یک مرد	یَقْرِيبُ له
صیغه تثنیه مذکر غایبین	صیغه تثنیه مذکر غایبین	»	میزندی خواهد زد آن دو مردان	يَقْرِيبَانَ
صیغه جمع مذکر غایبین	صیغه جمع مذکر غایبین	»	میزندی خواهد زد آن هم مردان	يَقْرِيبُونَ
صیغه واحد موئث غایب	صیغه واحد موئث غایب	»	میزندی خواهد زد آن یک زن	لَقْرِيبُ
صیغه تثنیه موئث غایبین	صیغه تثنیه موئث غایبین	»	میزندی خواهد زد آن دو زنان	لَقْرِيبَانَ
صیغه جمع موئث غایبات	صیغه جمع موئث غایبات	»	میزندی خواهد زد آن هم زنان	لَقْرِيبُونَ
صیغه واحد مذکر مخاطب	صیغه واحد مذکر مخاطب	»	میزني یا خواهی زد تو یک مرد	لَقْرِيبُ
صیغه تثنیه مذکر مخاطبین	صیغه تثنیه مذکر مخاطبین	»	میزندی یا خواهید زد شما دو مردان	لَقْرِيبَانَ
صیغه جمع مذکر مخاطبین	صیغه جمع مذکر مخاطبین	»	میزندی یا خواهید زد شما هم مردان	لَقْرِيبُونَ
صیغه واحد موئث مخاطبه	صیغه واحد موئث مخاطبه	»	میزني یا خواهی زد تو یک زن	لَقْرِيبَنَ
صیغه تثنیه موئث مخاطبین	صیغه تثنیه موئث مخاطبین	»	میزندی یا خواهید زد شما دو زنان	لَقْرِيبَانَ
صیغه جمع موئث مخاطبات	صیغه جمع موئث مخاطبات	»	میزندی یا خواهید زد شما هم زنان	لَقْرِيبُونَ
صیغه واحد متكلم	صیغه واحد متكلم	»	میزنم یا خواهیم دن یک دیلکن	أَضْرِيبُ
صیغه جمع متكلم	صیغه جمع متكلم	»	میزنم یا خواهیم زد مداد مردان یادو زنان یا هم مردان یا هم زنان	لَقْرِيبُ

بدانکه مضارع مجهول را نیز چهارده صیغه است بر قیاس ماضی معلوم :-

صرف کبیر فعل مضارع مجهول *

فعل مضارع
مجهول

لَهُ يُضَرِّبُ	له مضارع مجهول	صيغه واحد نذر غائب	ایستقبال	از زمان عالی	زده شوید یازده خواهید شد آن یک مرد	یُضَرِّبَ لَهُ
أَخْرَى إِذْنَهُ يُضَرِّبُ	"	صيغه تشنيه نذر غائبین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد آن یک مردان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
بِتَاكَرْ دَرْ حَرْفَ	"	صيغه جمع نذر غائبین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد آن یک هم زنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
أَوْلَ رَاضِمَهُ	"	صيغه واحده موئش غائب	"	"	زده شوید یازده خواهید شد آن یک زن	يُضَرِّبَ لَهُونَ
دَادَنَدْ مَاقِيلَ	"	صيغه تشنيه موئش غائبین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد آن دوزنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
آخْرَى فَسْحَ	"	صيغه جمع موئش غائبات	"	"	زده شوید یازده خواهید شد آن هم زنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
يُضَرِّبَهُ شَدَ	"	صيغه واحد نذر غایط	"	"	زده شوی یازده خواهی شد تو یک مرد	يُضَرِّبَ لَهُونَ
كَابَنَدَةَ	"	صيغه تشنيه نذر غایطین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد شما مردان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
الْجَوابَ ۱۲-	"	صيغه جمع نذر غایطین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد تو یک هم زنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
سَوَالَ حَرْفَ	"	صيغه تشنيه نذر غایطین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد تو یک زن	يُضَرِّبَ لَهُونَ
أَوْلَ مَضْمُومَهُ	"	صيغه جمع نذر غایطین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد شما هم زنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
دَعِينَ كَلَمَهُ	"	صيغه واحده موئش غایط	"	"	زده شوی یازده خواهی شد تو یک هم زنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
رَا مَفْسُوحَ	"	صيغه تشنيه موئش غایط	"	"	زده شوی یازده خواهید شد تو یک زن	يُضَرِّبَ لَهُونَ
چَرَكَرْ دَرْ دَرَ.	"	صيغه واحده موئش غایط	"	"	زده شوید یازده خواهید شد شما دوزنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
جَوابَ تَارِقَ	"	صيغه تشنيه موئش غایطین	"	"	زده شوید یازده خواهید شد تو یک زن	يُضَرِّبَ لَهُونَ
شَورَ دَرِيَانَ	"	صيغه جمع موئش غایطات	"	"	زده شوید یازده خواهید شد شما هم زنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ
مَعْلُومَ دَجَهُولَ ۱۲-	"	صيغه واحد نذر غایط	"	"	زده شوی یازده خواهید شد تو یک زن	يُضَرِّبَ لَهُونَ
شَرْحَ	"	صيغه جمع شنك	"	"	زده شوی یازده خواهید شد شما دوزنان	يُضَرِّبَ لَهُونَ

* صَرْفُ كِبِيرٍ مِّقْعُولٌ *

صیغه واحد مذکور اسم مفعول	در زبان امال یا استقبال	یک مرد زده شد	مضر و بُلْتَه
صیغه تثنیه مذکور اسم مفعول	"	دو مردان زده شدگان	مضر و بَيَان
صیغه جمع مذکور اسم مفعول	"	هم مردان زده شدگان	مضر و بُونَ
صیغه واحد ممنوعت اسم مفعول	"	یک زن زده شده	مضر و بَيَّة
صیغه تثنیه ممنوعت اسم مفعول	"	دو زنان زده شدگان	مضر و بَيَان
صیغه جمع ممنوعت اسم مفعول	"	هم زنان زده شدگان	مضر و بَيَات
صیغه تثنیه ممنوعت مکسر اسم مفعول	"	دو زنان زده شدگان	مضرادیب
صیغه جمع ممنوعت مکسر اسم مفعول	"	هم زنان زده شدگان	عده مضرادیب
صیغه واحد مذکور مصغر اسم مفعول	"	یک مرد انداز زده شده	و مضرادیب
صیغه واحد ممنوعت مصغر اسم مفعول	"	یک زن انداز زده شده	و مضرادیب

اہ بدانکہ اک ائم معمول یکلے ستے سختے آید جکاۓ شکم و خاٹیں غائب خاچر گئی انا ماضِ دب و آفت
ماضِ دب و ھومضِ دب ۱۲ بدانکہ ائم معمول ارشائی مجرد بیرون مفتوح ہے آید غالباً چل
ماضِ دب و ڈمفتُوں ہزار خیرتالی مجرد بیرون فعل مضارع کیا بے آید یا درون میم مضمومہ
بچلتے حرف مضارع و لفظ ماقبل آخر تو نین در آخر امشل مکڑم ڈمٹ خرچ دام معمول پر شش
حصہ سے آید تک اول مذکروں والے سازل ٹوٹت رالو ۱۷ صرف بھائی قدمہ ۱۸ تھے مضمن و بُت
راز یعنی ہجت بنکرندیا حرف مضارع واخنف کردنی یعنی اس میم مفتوح در آور لند و عین کلمہ راضمہ دادہ داوہ سکن
برائے ورن معمول دوار درود تنویں تکن و طلاقت امیت در آگوش الائی تغورید ماضِ دب ۱۹ شد ایماندہ الجواب فی
ایمان الایوب ۲۰ بدانکہ ائم معمول را از مضارع جھوپل میگیرند ۲۱

لہ لی پھری الم راز تھریب الخ بنا کرنے دچوں لم حاذد جحدید راوش دراور دند آنٹش راجوم کرد علامت جرمی : سقوط حرکات

۱۳

بدانکہ فعل جحد را نیز جهارہ صیغہ است بر قیاس ماضی معلوم و مجهول :-

صرف کبیر فعل جحد معلوم *

فعل جحد معلوم	صیغہ واحد مذکور غائب	در زمانہ گذشتہ	ن زد آں یک مرد	لَهُ يَضِّبُ
"	صیغہ تثنیہ مذکور غایبین	"	ن زد آں دو مردان	لَهُ يَضِّبَا
"	صیغہ جمع مذکور غایبین	"	ن زدند آں ہمہ مردان	لَهُ يَضِّبُوْا
"	صیغہ واحد موتنت غایبہ	"	ن زد آں یک زن	لَهُ يَضِّبُوْتْ
"	صیغہ تثنیہ موتنت غایبین	"	ن زدند آں دوزنان	لَهُ يَضِّبِّيَا
"	صیغہ جمع موتنت غایبات	"	ن زدند آں ہمہ زنان	لَهُ يَضِّبِّيُنْ
"	صیغہ واحد مذکور مخاطب	"	ن زدی تو یک مرد	لَهُ يَضِّبُوْبْ
"	صیغہ تثنیہ مذکور مخاطبین	"	ن زدید شما دو مردان	لَهُ يَضِّبِّيَا
"	صیغہ جمع مذکور مخاطبین	"	ن زدید شما ہمہ مردان	لَهُ يَضِّبُوْا
"	صیغہ واحد موتنت مخاطبہ	"	ن زدی تو یک زن	لَهُ يَضِّبِّيُّ
"	صیغہ تثنیہ موتنت مخاطبین	"	ن زدید شما دوزنان	لَهُ يَضِّبِّيَا
"	صیغہ جمع موتنت مخاطبات	"	ن زدید شما ہمہ زنان	لَهُ يَضِّبِّيُنْ
"	صیغہ واحد مذکور تکلم	"	ن زدم یک مرد یا یک زن	لَهُ يَضِّبُوْبْ
"	صیغہ جمع تکلم	"	ن زدیم یادو مردان یا دوزنان	لَهُ يَضِّبِّيَا

بیت - اے ان دَلَّهُ لَمَّا دَلَّا مِنْ اَمْرٍ دَلَّا مِنْ هَنْيَ نِزْعٌ : نفع حرف لیں جائز فعل انہریک بے دعا ۱۲

شد در پنج صیغہ
وسقطانک علی
شد در یافت
صیغہ پنج نشد در
دو صیغہ زیرا پنج
بنی اندھا ملبئی
مالایتیغرا خڑہ
بدخول العوامل
المختلفة عليه
دینے مشتبہ را
بعنه منقی گردانہ
لَهُ يَضِّبُتْ الم
شد اکتاب عده
الجواب . بدانکہ
فعل مضاعر عرب
است مگر دو صیغہ
لیخنے جمع موتنت
غایبات وجیح
موتنت مخاطبات
کرائی ہر دو بنی اند
بیت
بنی آں باشد کہ
ماند برقرار ہے
عرب آں باشد
کر گرد باربارہ
حرف حاذد را
پنج صیغہ حکت
آخر اخذ حرف کشند
واز یافت ہیغہ
نون ایسا بی را
حذف نہ سنندہ ۱۱
بدانکہ حروف
جو ازم پنج اند

بدانکه فعل جی مجهول را نیز چهارده صیغه است بر قیاس ماضی علوم و مجهول :-

* صرف کبیر فعل حمد مجهول *

فعل حمد مجهول	صیغه واحد مذکور غائب	در زمانه گزشته	زده نشد آن یک مرد	لَوْلُضَرِبَ
»	صیغه تثنیه مذکور غایبین	»	زده نشدن آن دو مردان	لَوْلُضَرِبَا
»	صیغه جمع مذکور غایبین	»	زده نشدن آن همه مردان	لَوْلُضَرِبُوا
»	صیغه واحده مونث غایبین	»	زده نشدن آن یک زن	لَوْلُضَرِبَتْ
»	صیغه تثنیه مونث غایبین	»	زده نشدن آن دوزنان	لَوْلُضَرِبَنَّ
»	صیغه جمع مونث غایبات	»	زده نشدن آن همه زنان	لَوْلُضَرِبِنَّ
»	صیغه واحد مذکور مخاطب	»	زده نشدی تویک مرد	لَوْلُضَرِبَتْ
»	صیغه تثنیه مذکور مخاطبین	»	زده نشیدی شما دو مردان	لَوْلُضَرِبَا
»	صیغه جمع مذکور مخاطبین	»	زده نشیدی شما همه مردان	لَوْلُضَرِبُوا
»	صیغه واحده مونث مخاطبین	»	زده نشدی تویک زن	لَوْلُضَرِبَتْ
»	صیغه تثنیه مونث مخاطبین	»	زده نشیدی شما دوزنان	لَوْلُضَرِبَا
»	صیغه جمع مونث مخاطبات	»	زده نشیدی شما همه زنان	لَوْلُضَرِبِنَّ
»	صیغه واحد متكلم	»	زده نشدم من یک مرد یا یک زن	لَأَضْرَبَ
»	صیغه جمع متكلم	»	زنایش کنم تا دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان	لَوْلُضَرِبَ

بدانکه فعل نقی معلوم را نیز چهارده صیغه است بر قیاس اضافی معلوم :-

* صَرْفِ كَبِيرٍ فعل نقی معلوم *

فعل نقی معلوم	فعل نقی معلوم
فعل نقی معلوم	نیزندیا خواهند زد آل یک مرد
صیغه واحد مذکور غائب	لَا يَضْرُبُ
» صیغه تثنیه مذکور غایبین	لَا يَضْرُبُ يَأْنِ
» صیغه جمع مذکور غایبین	لَا يَضْرُبُونَ
» صیغه واحده موئش غایب	لَا يَضْرُبُ
» صیغه تثنیه موئش غایبین	لَا يَضْرُبُ يَأْنِ
» صیغه جمع موئش غایبات	لَا يَضْرُبُونَ
» صیغه واحد مذکور خاطب	لَا يَضْرُبُ
» صیغه تثنیه مذکور مخاطبین	لَا يَضْرُبُ يَأْنِ
» صیغه جمع مذکور مخاطبین	لَا يَضْرُبُونَ
» صیغه واحد موئش مخاطبه	لَا يَضْرُبُونَ
» صیغه تثنیه موئش مخاطبین	لَا يَضْرُبُ يَأْنِ
» صیغه جمع موئش مخاطبات	لَا يَضْرُبُونَ
» صیغه واحد متکلم	لَا يَضْرُبُ
» صیغه جمع متکلم	لَا يَضْرُبُ زنان یا هم مردان یا همه زنان

لَا يَضْرُبُ بِالْأَيْضِنِ
رازِ يَضْرُبِي
امْ بنا کردند
چوں لائے نقی
درادش دراد دند
پس منه مشبت
رامقی گردانید
داخترش را پنهان
نمکردند زیر انک
لاناقیه لار فقط
دخلت نیست ۱۲

پداتک فعل نقی محبول را تیر چهارده صیغه است بر قیاس ماضی معلوم ::

* صرف کیا فعل ترقی مجهول *

لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشویا زده نخواه برد شد آل یک مرد	در زمان حال یا هنگام	صیغه واحد مذکور غائب	فضل فتحی مجہول
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد آل دمرداں	»	صیغه تثنیه مذکر غایبین	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد آل همراه	»	صیغه جمع مذکر غایبین	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد آل یک زن	۱	صیغه واحد موئث فاعلہ	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد آل دونل	»	صیغه تثنیه موئث غایبین	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد آل هم زنان	۰	صیغه جمع موئث غایبات	۰
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد تو یک مرد	»	صیغه واحد مذکور مخاطب	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد تو یک مرد	»	صیغه تثنیه مذکور مخاطبین	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد شما هم مردان	»	صیغه جمع مذکور مخاطبین	۰
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد تو یک زن	»	صیغه واحد موئث مخاطبین	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد تو یک مردان	۰	صیغه تثنیه موئث مخاطبین	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد شما هم زنان	۰	صیغه جمع موئث مخاطبات	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد تو یک زن	»	صیغه واحد حکمل	»
لَا اضْرَبْ	زدہ نمیشوندیا زده نخواه برد شد تو یک زن	»	صیغه جمع حکمل	»

عه

لہ بدنکلن مضاوع راجیحہ مستقبل گرداند میزان اصراف مطبع جمعیتی مل۔ د معنے حال دیفراں نہ نہاد احاشیہ تخت السط و لئن مضاوع راجیحہ مستقبل تنقی گرداند افصوال اکیری دکا ہے لئن راحموں بر لئم۔ ۱۸ جازم سازند و حرف جازم قرار دہند کقولہ مصروع

صرف کبیر فعل نفعی معلوم مولگد بالکن ناصیحته				فعل نفعی مولگد معلوم
فعل نفعی مولگد معلوم	اصیغه واحد منذکر غایب	در زمانه حوال	یا هستقبال	لَنْ تَضَرِّبَ لَهُ هرگز نزندیا خواهد زد آن یک مرد
"	اصیغه تثنیه منذکر غایبین	"	"	لَنْ يَضْرِبَا هرگز نزندیا خواهد زد آن دو مردان
"	اصیغه جمع منذکر غایبین	"	"	لَنْ يَضْرِبُوا هرگز نزندیا خواهد زد آن هم مردان
"	اصیغه واحد مونث غایبہ	"	"	لَنْ تَضَرِّبَ هرگز نزندیا خواهد زد آن یک زن
"	اصیغه تثنیه مونث غایبین	"	"	لَنْ تَضَرِّبَا هرگز نزندیا خواهد زد آن دو زنان
"	اصیغه جمع مونث غایبات	"	"	لَنْ يَضْرِبُينَ هرگز نزندیا خواهد زد آن همه زنان
"	اصیغه واحد منذکر مخاطب	"	"	لَنْ تَضَرِّبَ هرگز نزندیا خواهی زد تو یک مرد
"	اصیغه تثنیه منذکر مخاطبین	"	"	لَنْ تَضَرِّبَا هرگز نزندیا خواهید زد شما دو مردان
"	اصیغه جمع منذکر مخاطبین	"	"	لَنْ تَضْرِبُوا هرگز نزندیا خواهید زد شما همه مردان
"	اصیغه واحد مونث مخاطب	"	"	لَنْ تَضَرِّبَ هرگز نزندیا خواهی زد تو یک زن
"	اصیغه تثنیه مونث مخاطبین	"	"	لَنْ تَضَرِّبَا هرگز نزندیا خواهید زد شما دو زنان
"	اصیغه جمع مونث مخاطبین	"	"	لَنْ تَضْرِبُينَ هرگز نزندیا خواهید زد شما همه زنان
"	اصیغه واحد تکلم	"	"	لَنْ أَضْرِبَ هرگز نزندیا خواهیم دن یکدی یا یک زن
"	اصیغه جمع تکلم	"	"	لَنْ تَضَرِّبَ هرگز نزندیا خواهیم زد داد و مردان یاد د زنان یا همه مردان یا همه زنان

خوشنود شوند از تو بیود ۱۲ منه ایهچا چار حرف فعل مضارع را نصب دهند و حروف نواصیب در یک بیت یک جا آمده اند سه آن و کن پس که زادن این چار حرف معتبر، نصب متعقل کنند ایں جمله دا کم اقتضا - ۱۲ منه

* صرف کبیر فعل نفی مجہول موگد بالکن تا صیغه *

فعل نفی موكد
مجہول

ان کن پھر ب
هرگز زده نشوند یا زده نخواهد شد آن یک مرد
این ترجیح موقت است
تفصیلی نیست
پس اینچه گفت کن
نقبل تو به همود
هرگز پذیرفت نشد
توبه ایشان پاره
سم و قرائات
فکنی می‌پیش مینه
پس پذیرفت نشد
آل دین از پاره
سوم تفصیلی ۲۰
منه

فعل نفی مجہول موكد	صیغه واحد مذکور غائب یاستقبال	در زبان حال	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهد شد آن یک مرد	لَكَ يُخْرِبُ
" " " " "	صیغه جمع مذکور غایبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهد شد آن د مردان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه جمع مذکور غایبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهد شد آن یہ مردان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه واحد موتث غایبہ	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهد شد آن یکن	لَكَنْ يُخْرِبَ
" " " " "	صیغه تثنیه مونث غایبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهد شد آن د زنان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه جمع مونث غایبات	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهد شد آن یہ زنان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه واحد مذکور مخاطب	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهی شد یک مرد	لَكَنْ يُخْرِبَ
" " " " "	صیغه تثنیه مذکور مخاطبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهید شد ماراد مردان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه جمع مذکور مخاطبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهید شد آن یہ مردان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه واحد مذکور مخاطبہ	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهی شد تو یکن	لَكَنْ يُخْرِبَ
" " " " "	صیغه تثنیه مونث مخاطبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهید شد ماراد زنان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه جمع مونث مخاطبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهید شد آن یہ زنان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه واحد مونث مخاطبہ	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهی شد تو یکن	لَكَنْ يُخْرِبَ
" " " " "	صیغه تثنیه مونث مخاطبین	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهید شد ماراد زنان	لَكَنْ يُخْرِبُونَ
" " " " "	صیغه جمع مونث مخاطبہ	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهید شد آن یہ زنان	لَكَنْ يُخْرِبَ
" " " " "	صیغه واحد مذکوم	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهند شد یکن یکن	لَكَنْ أُخْرَبَ
" " " " "	صیغه جمع متکلم	" " " " "	ہرگز زده نشوند یا زده نخواهند شد ماراد یا یہ زنان	لَكَنْ يُخْرِبَ

لئے در زمانہ حال ایں مختصر موافق قول الامام دامین است پنچا بخ در شرح تبیل آورہ کل انشاع لہ زم من حال من حیث کوفہ الشاعر^{۱۷}

۲۰

نوار الوصول شرح

قصول اکبر پر

اضریب الشاعر بدلہ

نون تاکید کیسے البتہ

مے آئی واز اخواز

تاکید رجیزے خال

درہنی مکن نیت

ہمچنین دعائیں

زانہ عال کھنڈاں

فائدہ ندار عقش

شد دونوں آں بر

صیغہ استقبال^{۱۸}

مولوی افرادی^{۱۹}

مزوم حاشیہ صرفی^{۲۰}

پڑا کنک زد کو قبیں

ذون تفصیلہ است^{۲۱}

ذون حفیف فرع دے

وزیر دھرمیں ہر کب

پاصل خورست^{۲۲}

کذا ق ان غنی دیز ان

الصرف مطبع جیبان

ڈا بڈا کنک ذون بر

دو ستم ست ذون

تاکید تفصیلہ ذون

تاکید خفیہ ذون تاکید

تفصیلہ خصیت مشد

ذون تاکید خفیہ

ذون تاکید ساکن

و خفیہ ذون تاکید

تفصیلہ رامڑہ نہیں د

دیکھ رہا جاک مخفی

طلب باشد مے آئی

بیچار کنک ناکید

تفصیلہ آئی خفیہ تیرنے آئید مگر صیغہا سے تشنیہ جمع موت شرح صرف بھائی^{۲۲} من

* صرف کبیر فعل امر حاضر معلوم ہے لام *

ام حاضر معلوم ہے لام	صیغہ واحدہ مذکر	لیکن زمانہ حال	بزن تو یک مرد	اصڑوب
"	صیغہ تثنیہ مذکر	"	بزندہ شما دو مردان	اصڑی بآ
"	صیغہ جمع مذکر	"	بزندہ شما ہمہ مردان	اصڑی بو
"	صیغہ واحدہ موت ش	"	بزن تو یک زن	اصڑی پی
"	صیغہ تثنیہ موت ش	"	بزندہ شمار دزنان	اصڑی بآ
"	صیغہ جمع موت ش	"	بزندہ شما ہمہ زنان	اصڑی بٹ

* امر حاضر معلوم یا ذون تاکید تفصیلہ *

ام حاضر معلوم یا ذون تاکید خفیہ	صیغہ واحدہ مذکر	"	ضرور بزن تو یک مرد	اصڑی بٹ
"	صیغہ تثنیہ مذکر	"	ضرور بزندہ شمار دو مردان	اصڑی بان
"	صیغہ جمع مذکر	"	ضرور بزندہ شما ہمہ مردان	اصڑی بیٹ
"	صیغہ واحدہ موت ش	"	ضرور بزن تو یک زن	اصڑی بیٹ
"	صیغہ تثنیہ موت ش	"	ضرور بزندہ شما دزنان	اصڑی بان
"	صیغہ جمع موت ش	"	ضرور بزندہ شما ہمہ زنان	اصڑی بیٹان

* امر حاضر معلوم یا ذون تاکید خفیہ *

ام حاضر معلوم یا ذون تاکید خفیہ	صیغہ واحدہ مذکر	"	ضرور بزن تو یک مرد	اصڑی بٹ
"	صیغہ جمع مذکر	"	ضرور بزندہ شما ہمہ مردان	اصڑی بیٹ
"	صیغہ واحدہ موت ش	"	ضرور بزن تو یک زن	اصڑی بیٹ

تفصیلہ آئی خفیہ تیرنے آئید مگر صیغہا سے تشنیہ جمع موت شرح صرف بھائی^{۲۲} من

* صرف کیفر فعل امر حاضر مجہول بالام *

عقل امر حاضر
مجہول بالام

لِتُقْضِيَّ بِهِ	زده شوتیک مرد	در زمان عالیه	صیغه واحد مذکور	عقل امر حاضر مجہول بالام
لِتُقْضِيَّ بِهِ	زده شوید شما در مردان	با استعماله	صیغه تثنیہ مذکور	"
لِتُقْضِيَّ بِهِ	زده شوید شما همه مردان	"	صیغه جمع مذکور	"
لِتُقْضِيَّ بِهِ	زده شوتیک زن	"	صیغه واحده موئش	"
لِتُقْضِيَّ بِهِ	زده شوید شما در زنان	"	صیغه تثنیہ موئش	"
لِتُقْضِيَّ بِهِ	زده شوید شما همه زنان	"	صیغه جمع موئش	"

* صرف کیفر فعل امر حاضر مجہول بالون تاکید لفظی *

لِتُقْضِيَّ بِكُنْ	ضرور زده شوتیک مرد	صیغه واحد مذکور	ام راضی مجہول	لِتُقْضِيَّ بِكُنْ
لِتُقْضِيَّ بِأَنْ	ضرور زده شوید شما در مردان	صیغه تثنیہ مذکور	با الون کاری قبول	لِتُقْضِيَّ بِأَنْ
لِتُقْضِيَّ بِكُنْ	ضرور زده شوید شما همه مردان	صیغه جمع مذکور	"	لِتُقْضِيَّ بِكُنْ
لِتُقْضِيَّ بِكُنْ	ضرور زده شوتیک زن	صیغه واحده موئش	"	لِتُقْضِيَّ بِكُنْ
لِتُقْضِيَّ بِأَنْ	ضرور زده شوید شما در زنان	صیغه تثنیہ موئش	"	لِتُقْضِيَّ بِأَنْ
لِتُقْضِيَّ بِكُنْ	ضرور زده شوید شما همه زنان	صیغه جمع موئش	"	لِتُقْضِيَّ بِكُنْ

* صرف کیفر فعل امر حاضر مجہول بالون تاکید حفیف *

لِتُقْضِيَّ بِكُنْ	ضرور زده شوتیک مرد	صیغه واحد مذکور	ام راضی مجہول	لِتُقْضِيَّ بِكُنْ
لِتُقْضِيَّ بِكُنْ	ضرور زده شوید شما همه مردان	صیغه جمع مذکور	"	لِتُقْضِيَّ بِكُنْ
لِتُقْضِيَّ بِكُنْ	ضرور زده شوتیک زن	صیغه واحده موئش	"	لِتُقْضِيَّ بِكُنْ

له قول در زمان
حال این معنی
مروافق قول امام
دمایتی است
چنانچه در شرح
تبهیل آورده کل
انشاء له زعن
حال من حیث
کونه انشاء^{۱۱}
نوار اوصول مدد^{۱۲}
له در زمان
استقبال ای رسنی
مروافق قول این
مالک است.
چنانچه در تبهیل
گفته الام
مستقبل ابدآ
نوار اوصول

صد

* صرف کبیر فعل امر غائب معلوم *

فعل هر غائب
معلوم

فعل هر غائب معلوم بالام	صيغه واحد من ذكر غائب	لذوق بذاته قبل ذر زمان	باید که بزندآں یک مرد	لیحضریب
"	صيغه تثنیه من ذكر غائبین	"	باید که بزندآں دو مردان	لیحضریبا
"	صيغه جمع من ذكر غائب	"	باید که بزندآں همه مردان	لیحضریکوا
"	صيغه دلخواه مونث غائبه	"	باید که بزندآں یک زن	لیحضریت
"	صيغه تثنیه موثر غائبین	"	باید که بزندآں دوزنان	لیحضریبا
"	صيغه جمع مونث غالبات	"	باید که بزندآں همه زنان	لیحضرین
"	صيغه واحد متکلم	"	باید که بزئم یک مرد یا یک زن	لیحضریب
"	صيغه جمع متکلم	"	باید که بزئم ماد و مردان یا همه زنان	لیحضریب

* فعل هر غائب معلوم با نون تاکید یا تقویله و خفیفه *

با نون
خفیفه

"	صيغه واحد من ذكر غائب	هزار باید که بزندآں یک مرد	لیحضرین
"	صيغه تثنیه من ذكر غائبین	هزار باید که بزندآں دو مردان	لیحضریبا
"	صيغه جمع من ذكر غائبین	هزار باید که بزندآں همه مردان	لیحضرین
"	صيغه واحد مونث غائبه	هزار باید که بزندآں یک زن	لیحضریت
"	صيغه تثنیه موثر غائبین	هزار باید که بزندآں دوزنان	لیحضریبا
"	صيغه جمع مونث غالبات	هزار باید که بزندآں همه زنان	لیحضرین
"	صيغه واحد متکلم	هزار باید که بزئم یک مرد یا یک زن	لیحضریب
"	صيغه جمع متکلم	هزار باید که بزئم ماد و مردان یا همه زنان	لیحضریب

له قوله در زمانه استقبال ای مسنه
موافق قل ابن ماک است چنانچه در تسهیل گفته
الامر مستقبل ابد ۱۱ نوار
الوصول صفحه ۱۴
له قوله یاد ر زمانه حال رس
مسنه موافق قول دوامیست است
دوانیست که بزند آن
چنانچه در شرح تسهیل گفته
کل انشاء له ز من حالم من
جیث کونه انشاء ۱۳
نوار اوصول مذا
له لیحضرین هر رایته که بزند
گفتی نیز چاهز است ۱۲ منه

* صرف کبیر فعل امر غائب مجهول *

فعل امر غائب
مجهول

فعل امر غایب مجهول	صیغه واحد مذکور غائب یا تقابل	دزبان عالیه با تقابل	باید کرده شود آن یک هر	لیضرب
"	صیغه تثنیه مذکور غایبین	"	باید کرده شوند آن دو مردان	لیضرب با
"	صیغه جمع مذکور غایبین	"	باید کرده شوند آن همه مردان	لیضرب بوا
"	صیغه واحد موزن غایبیه	"	باید کرده شود آن یک زن	لیضرب
"	صیغه تثنیه موزن غایبین	"	باید کرده شوند آن دو زنان	لیضرب با
"	صیغه جمع موزن غایبات	"	باید کرده شوند آن همه زنان	لیضربین
"	صیغه واحد متکلم	"	باید کرده شویم یک مرد یا یک زن	لاراضرب
"	صیغه جمع متکلم	"	باید کرده شویم همه مردان یا همه زنان	لنهضرب

* فعل امر غائب مجهول با تون تقویله و خفیفه *

با تون تقویله
خفیفه

"	صیغه واحد مذکور غائب	"	ضرور باید کرده شود آن یک هر	لیضربین
"	صیغه تثنیه مذکور غایبین	"	ضرور باید کرده شوند آن دو مردان	لیضربان
"	صیغه جمع مذکور غایبین	"	ضرور باید کرده شوند آن همه مردان	لیضربین
"	صیغه واحد موزن غایبیه	"	ضرور باید کرده شود آن یک زن	لنهضربان
"	صیغه تثنیه موزن غایبین	"	ضرور باید کرده شوند آن دو زنان	لنهضربان
"	صیغه جمع موزن غایبات	"	ضرور باید کرده شوند آن همه زنان	لنهضربین
"	صیغه واحد متکلم	"	ضرور باید کرده شویم یک مرد یا یک زن	لاراضربان
"	صیغه جمع متکلم	"	ضرور باید کرده شویم همه مردان یا همه زنان	لننهضربان

له قول در زمان
حال ایس معنی
موافق قول دیگری
است کامار ۱۲
له در زمان استقبال
ایس معنی موافق
قول این مالک
ست چنانچه در
تسبیل گشاده اند
مستقبل ابد اما
توادر اوصول
صفحه ۱۶ -

* صرف بکیر فعل نہی حاضر معلوم *

فعل نہی حاضر
معلوم

فعل نہی حاضر معلوم	صیغہ واحدہ ذکر مخاطب	درینان عالیہ یاستقبال	مرن تویک مرد	لَا تَضْرِبْ بُ
"	صیغہ تثنیہ ذکر مخاطبین	"	مرنید شما دو مردان	لَا تَضْرِبْ بَا
"	صیغہ جمع ذکر مخاطبین	"	مرنید شما ہمہ مردان	لَا تَضْرِبْ لَوْا
"	صیغہ واحدہ موتنت مخاطبہ	"	مرن تویک زن	لَا تَضْرِبْ بَتِیْ
"	صیغہ تثنیہ موتنت مخاطبین	"	مرنید شما دو زنان	لَا تَضْرِبْ بَا
"	صیغہ جمع موتنت مخاطبات	"	مرنید شما ہمہ زنان	لَا تَضْرِبْ بَنَّ

* فعل نہی حاضر معلوم با توان تاکید ثقیله *

با توان تاکید ثقیله	صیغہ واحدہ ذکر مخاطب	"	ہرگز مرن تویک مرد	لَا تَضْرِبْ بَنَّ
"	صیغہ تثنیہ ذکر مخاطبین	"	ہرگز مرنید شما دو مردان	لَا تَضْرِبْ بَانِ
"	صیغہ جمع ذکر مخاطبین	"	ہرگز مرنید شما ہمہ مردان	لَا تَضْرِبْ بَنَّ
"	صیغہ واحدہ موتنت مخاطبہ	"	ہرگز مرن تویک زن	لَا تَضْرِبْ بَنَّ
"	صیغہ تثنیہ موتنت مخاطبین	"	ہرگز مرنید شما دو زنان	لَا تَضْرِبْ بَانِ
"	صیغہ جمع موتنت مخاطبات	"	ہرگز مرنید شما ہمہ زنان	لَا تَضْرِبْ بَانِ

* فعل نہی حاضر معلوم با توان تاکید حقيقة *

با توان تاکید حقيقة	صیغہ واحدہ ذکر مخاطب	"	ہرگز مرن تویک مرد	لَا تَضْرِبْ بَنَّ
"	صیغہ جمع ذکر مخاطبین	"	ہرگز مرنید شما ہمہ مردان	لَا تَضْرِبْ بَنَّ
"	صیغہ واحدہ موتنت مخاطبہ	"	ہرگز مرن تویک زن	لَا تَضْرِبْ بَنَّ

لے بلکہ نہی
فعل مضارع
است ک دراول
او لانا یہ جائز
ہے آئید ا آخرش
را بخوبی کردان
بطلاقیکہ دراول
ندکو رشدہ نہی
در لفظ پھول امر
است در احکام
محروم شدن
آخر و در معنے
نی الف است
چڑک امر فروعون
کارے یو دود
نہی باز داشتن
از دے و نہی بر
دستم است
نہی حاضر نہی
غائب وہریک
ازیں ہر د معلوم
و جھوپ است
صرف بھائی قیم
صل ۱۲۔
لے بلکہ در
نہی معنے حال یا
استقبال ہر دو
جا تر است بر
اختلاف قویں
کام ۱۲ منہ

صرف کبیر فعل نهی حاضر مجهول

فعل نهی حاضر
مجهول

له قوله در زمان
استقبال این معنے
موافق قول ابن
مالک است
چنانکه در تمهیل
گفته الامر
مستقبل ابدیاً
نوازدراصول امّا
له

فعل نهی مجهول	دزدانه هستهایه یا حال لئے	صیغه واحد مذکور مخاطب	زده مشو تویک مرد	لاتصریب
"	"	صیغه تثنیه مذکور مخاطبین	"	زده نشود شما دو مردان
"	"	صیغه جمع مذکور مخاطبین	"	زده نشود شاهمه مردان
"	"	صیغه واحد موتنت مخاطبه	"	زده مشو تویک زن
"	"	صیغه تثنیه موتنت مخاطبین	"	زده نشود شما دوزنان
"	"	صیغه جمع موتنت مخاطبات	"	زده نشود شاهمه زنان

فعل نهی حاضر مجهول با نون تاکید حقیقت

با نون تاکید حقیقت

قوله در زمان
حال اس معنے
موافق قول اما
دمایتی است
چنانکه در تشرح
تپیل آورده
کل استاء له
زمن حال من
حیث کوئتیها
افتباور نوازد
الوصول ۱۲

لاتصریب	هرگز زده مشو تویک مرد	صیغه واحد مذکور مخاطب	"	لاتصریب
"	"	صیغه تثنیه مذکور مخاطبین	"	هرگز زده نشود شما دو مردان
"	"	صیغه جمع مذکور مخاطبین	"	هرگز زده نشود شاهمه مردان
"	"	صیغه واحد موتنت مخاطبه	"	هرگز زده مشو تویک زن
"	"	صیغه تثنیه موتنت مخاطبین	"	هرگز زده نشود شما دوزنان
"	"	صیغه جمع موتنت مخاطبات	"	هرگز زده نشود شاهمه زنان

فعل نهی حاضر مجهول با نون تاکید حفیفه

با نون تاکید حفیفه

لاتصریب	هرگز زده مشو تویک مرد	صیغه واحد مذکور مخاطب	"
"	"	صیغه جمع مذکور مخاطبین	"
"	"	صیغه واحد موتنت مخاطبه	"

صرف بکیر فعل هی غائب معلوم *

فعل هی
غائب معلوم

فعل هی غائب معلوم	صیغه واحد مذکور غائب	در زمان حال شیوه اقبال	نزند آل یک مرد	لا اضطراب
"	صیغه تثنیه مذکور غایبین	"	نزند آل دو مردان	لا اضطراب با
"	صیغه جمع مذکور غایبین	"	نزند آل همه مردان	لا اضطراب بوا
"	صیغه واحده موئش غایبه	"	نزند آل یک زن	لا اضطراب
"	صیغه تثنیه موئش غایبین	"	نزند آل دوزنان	لا اضطراب با
"	صیغه جمع موئش غایبات	"	نزند آل همه زنان	لا اضطراب بون
"	صیغه واحد متکلم	"	نزند من یک مرد یا یک زن	لا اضطراب
"	صیغه جمع متکلم	"	نزند ما دو مردان یا دوزنان یا همه زنان	لا اضطراب

له
در هی سین عال یا
استقبال هر دو
جاز است
بر اختلاف
قولین کام
مفرغ ۱۲

لله
چون فعل هی تمام
لاد مفید بود
 فقط هستادیں
راجد اسرقی عزادار
دوزنی غائب
ملحق کردند ۱۲
عبداللہ تواب ممتاز

فعل هی غائب معلوم با توان تأکید تدقیق و تحقیق *

با توان تقدیل خوب	با توان	فعل هی غائب معلوم با توان تأکید تدقیق و تحقیق	با توان تقدیل خوب
"	"	صیغه واحد مذکور غائب	لا اینه رین هرگز نزند آل یک مرد
"	"	صیغه تثنیه مذکور غایبین	لا اینه رین هرگز نزند آل دو مردان
"	"	صیغه جمع مذکور غایبین	لا اینه رین هرگز نزند آل همه مردان
"	"	صیغه واحده موئش غایبه	لا اینه رین هرگز نزند آل یک زن
"	"	صیغه تثنیه موئش غایبین	لا اینه رین هرگز نزند آل دوزنان
"	"	صیغه جمع موئش غایبات	لا اینه رین هرگز نزند آل همه زنان
"	"	صیغه واحد متکلم	لا اینه رین هرگز نزند نمیکند یا یک ن
"	"	صیغه جمع متکلم	لا اینه رین هرگز نزند ما دو مردان یا دوزنان یا همه زنان

* صرف کبیر فعل هی غائب مجهول *

فعل هی غائب
مجهول

لایضرب	زده نشود آل یک مرد	صیغه واحد مذکور غائب	یا استقبال	فعل هی غائب مجهول
لایضرب	زده نشوند آل دو مردان	صیغه تثنیه مذکور غایبین	"	"
لایضرب	زده نشوند آل همه مردان	صیغه جمع مذکور غایبین	"	"
لایضرب	زده نشود آل یک زن	صیغه واحد موثق غایبه	"	"
لایضرب	زده نشوند آل دوزنان	صیغه تثنیه موثق غایبین	"	"
لایضرب	زده نشوند آل همه زنان	صیغه جمع موثق غایبات	"	"
لایضرب	زده نشوند آل یک مرد یا یک زن	صیغه واحد متکلم	"	"
لایضرب	زده نشوند آل دو مردان یا دوزنان	صیغه جمع متکلم	"	"

له
در فعل هی معنی
حال یا استقبال
هر دو جائز است
بر اختلاف
قولین کام مرد

منه

با نون تاکید خفیف	فعل هی غائب مجهول با نون تاکید تفصیله و خفیفه	*	با نون تاکید خفیف
لایضرب	هرگز زده نشود آل یک مرد	صیغه واحد مذکور غائب	لایضرب
لایضرب	هرگز زده نشوند آل دو مردان	صیغه تثنیه مذکور غایبین	لایضرب
لایضرب	هرگز زده نشوند آل همه مردان	صیغه جمع مذکور غایبین	لایضرب
لایضرب	هرگز زده نشود آل یک زن	صیغه واحد موثق غایبه	لایضرب
لایضرب	هرگز زده نشوند آل دوزنان	صیغه تثنیه موثق غایبین	لایضرب
لایضرب	هرگز زده نشوند آل همه زنان	صیغه جمع موثق غایبات	لایضرب
لایضرب	هرگز زده نشوند آل یک مرد یا یک زن	صیغه واحد متکلم	لایضرب
لایضرب	هرگز زده نشوند آل دو مردان یا دوزنان	صیغه جمع متکلم	لایضرب

لہ بالکل اس طرف از لدنی مجرز باب نعل یقیبل بکھر میں مٹا ع مفعول دار یقیبل بفتح عین و فتح آن مفعول دار باہمے خانام طلاقاً بکسر عین آئی جوں مفتری و موعل و مسیر و موحل و از باب ناقم طلاقاً بفتح ۲۸ عین تے اید جوں منصر و منشہ و مددی و مرجی پچاپک شاعرے کفت

نام صیغہ	ترجمہ صیغہ ایے	نام صیغہ	دینہ کرنٹہ ایتھے ایتھے	نام صیغہ	بمعنی ایتھے ایتھے
صیغہ بک	صیغہ احمد نہ کرا کم طلاقی	صیغہ بک	صیغہ احمد نہ کرا کم طلاقی	صیغہ بک	بیت طرف یقیبل
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مفعول ایتھے ایتھے
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مثال: غیر یقیبل
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مفعول ایتھے ایتھے
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	لے کال: دن طرف
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مفاعف بر قیاس
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	صحیح است جوں
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مقدور مفروظ طرف
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	لیف بر قیاس ایتھے
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	ست و طرف اجوف
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	طلقاً بر قیاس ایلوب
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	صحیح است ۱۲
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	لہ بدانکہ حقوق
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	تائیث تابا خرام
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	ظرف جائز است
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	چنانچہ از تکبیت
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	ظاہر سے شور
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مثابت بازگشت کاہ
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مرتبہ پائے کاہ
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	سرحد چرکاہ
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مشربہ جائے کب
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	خوردن -
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مفاڑہ رہیں کاہ
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	دفیروزی یافت کاہ
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مدرسہ درس
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	کفت کاہ -
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	حلہ منزل و
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مقام مردم -
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	مولہ منزل
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	منزلہ قردا آمدک
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	کاہ دیا پا سکاہ -
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	محکمہ جائے حکم کردن ملکہ کارکاہ و جنگ کا عظیم متابہ جائے جمع شدن بول دمی دھیونات معرکہ جائے انہوں ہے شکر مردم ملنہ جائے گمان بدن ۱۲
صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	بیت دن بایکت زدن	صیغہ بک	منتخب ایضاً عبد الوباب بن ابراهیم زنجیان در سال التوڑ المحرث بزنجیان چیز کفر و قد اند تدخل علی بعضها تاء التائیث کالمقبلاۃ والمسرقۃ از ریحانی ربیعہ ضایعہ

بات دوم صحیح تلای شجر بروز فَعَلَ يَفْعُلُ چُونَ الْنَّصْرِ مِيَارِی کردن

باب سوم صحیح ثالثی مجرد بروزن فعل یفعل و چول العلیم داستن

نه معاشر تعلق با بعثتین اسلام و اسلامه معاشر کردن الشیخ پدریز کردن الطهار بن یقینیان، القم کشیدن و گم کردن انتخاب ریاست کردن الفوج شکرانی قرقیان نظریه کردن اکبیج کم بازترین المیع و اللامعنان نگیریتین اذنست تردن امسام سوون برای دست اسلامه کسریم زین گمیودن التوحی آبگشیدن از چاه النعم و التهاخته بالغیره و التهاخته و التصریح نیزیست کردن الجمل البخود اندکار کردن السعاد و السعد بـ **بس** حاوارشون المهدگر آیدن الحمد زیران زدن الدخرا و الدخوس

باب چهارم صحیح ثلاثی شیخ دروزن فعل نیعمت چون آمند بازداشت

باب پنجم صحیح ثلاثی محمد در زن فَعِلَ يَفْعُلُ چوں آتُخسپانُ پىداشتى

رعم کنیا، مرکبہ من بایین و هوفضل یقعنی کسیها و هوشاذار مراج یقاضل منه شفیعی یفضل (و) و هوفضل یقعنی کل اذار، لغتہ تین راختری ایضاً مرکبہ من بایین و هوفضل یقعنی کل اذار، و هوشاذار نظریہ قابل سببیه هزاعند محابیان کمی علی اللئین قال رکذلک نعم سعی و مت تموت و دکرت تکادار صراح.

یا بششم صحیح تلاشی مجرّد وزن فعل یَفْعُلْ چون الشرف بزرگ شدن

* اوزان صفتی مشبہ *

بگوای مادر است بگوی زنده بودن زندگانی دمچه جاندار بی ایست فارسیان ببرد و میشه بیشتر یکون شانی استعمال کند قلی
بالخوشیک بمحض حیات است و بفتح اول و سکون شانی صفت مشیر است ۱۲ غایثات اللغات ۷

(ضميمه بقيمه حواشى مـ ٢٦)

٣٥ بصریان میگویند که هل وزن آنم الـ مفعـل است . و اـ مـفعـال و مـفعـل پـس هـر دـفـر مـفعـل است زیرا نـکـه زـیدـه فـرع مـجـدـه مـشـود وزـدـامـ سـکـکـی هـل وزـن آـنـمـ مـفعـال است و مـفعـل خـصـمـ اوـستـ کـرـافـ اـيلـاعـونـ حـذـفـ کـرـنـدـ و درـ مـفعـلـهـ تـاعـوـنـ العـ مـعـدـوـتـ زـانـگـ کـرـدـهـ شـدـ وـاـزـیـنـ جـاـ استـ کـرـدـ مـقـوـلـ مـقـوـلـهـ وـاـمـشـالـ آـنـ تـعـلـیـلـ يـقـالـ نـذـکـرـ کـرـدـ کـهـ درـ هـلـ مـقـوـلـ استـ وـآـنـجـاـ وـقـرـعـ سـاـکـنـ بـعـدـ وـآـمـانـ تـعـلـیـلـ يـاقـتـهـ مـیـشـرـدـ وـیـخـ اـبـنـ حـاجـبـ کـفـتـهـ کـصـيـفـ مـطـ وـهـمـ آـنـمـفعـلـ وـمـفعـالـ استـ وـآـمـفعـلـهـ بـتـاـپـسـ سـاعـیـ استـ وـکـشـرـ آـمـهـ استـ آـنـمـ الـ بـرـوزـنـ فـعـالـ بـکـسـرـ قـلـوـنـ

أشـدـاـ الـعـرـفـ

في فـرـنـ، النـصـرـ، فـرـنـ

كتاب

الأستاذ الشیخ شمس الدین الخلدونی
أستاذ المکالم التربیتی بدارالعلوم
وأستاذ عالی، الأزهر الشريف، رئيس دائرة

قلـیـلـ کـلـبـخـانـ

مقابلـ آـلـمـرـائـعـ کـراـجـ